

Anh Phải Sống

Khái Hưng

Trên đê Yên Phụ một buổi chiều mùa hạ.

Nước sông Nhị Hà mới bắt đầu lên to, cuồn cuộn chảy, tưởng muốn lôi phăng cái cù lao ở giữa sông đi.

Theo dòng nước đỏ lòe, những thân cây, những cành khô từ rừng về nổi lềnh bềnh, như một dãy thuyền nhỏ liên tiếp chạy thật nhanh tới một nơi không bờ không bến.

Đứng trên đê, bác phó nề Thức đưa mắt trông theo những khúc gỗ ấy tỏ ý thèm muốn, rồi quay lại, dăm dăm nhìn vợ, hỏi thăm ý kiến. Người vợ, ngắm sông, ngắm trời, lắc đầu thờ dài, nói:

- Gió to quá, mà đám mây đen kia ở chân trời đùn lên mau lắm. Mưa đến nơi mất, mình ạ

Người chồng cũng thờ dài, đi lững thững. Rồi bỗng dừng lại, hỏi vợ:

- Mình thổi cơm chưa ?

Vợ buồn rầu đáp:

- Đã. Nhưng chỉ đủ cơm cho hai con ăn bữa chiều hôm nay.

Hai vợ chồng lại im lặng nhìn nhau... Rồi hình như cùng bị một vật, một định kiến nó thôi miên, nó kiềm áp, hai người đều quay lại phía sông. Những thân cây vẫn phăng phăng trôi giữa dòng nước đó .

Chồng mỉm cười, cái cười vợ vẫn, bảo vợ:

- Liều !

Vợ lắc đầu không nói. Chồng hỏi:

- Mình đã đến nhà bà Ký chưa ?

- Đã .

- Thế nào ?

- Không ăn thua. Bà ấy bảo có đem củi vót đến, bà ấy mới giao tiền. Bà ấy không cho vay trước.

- Thế à ?

Hai chữ "thế à" rần rori như hai nhát bay cuối cùng gõ xuống viên gạch đặt trên tường đương xây . Thức quả quyết sắp thi hành một việc phi thường, quay lại bảo vợ:

- Này ! Mình về nhà, trông coi thằng Bò .

- Đã có cái Nhón, cái Bé chơi với nó rồi.

- Nhưng mình về thì vẫn hơn, cái Nhón nó mới lên năm, nó trông nom sao nỗi hai em nó .

- Vậy thì tôi về . Nhưng mình cũng về chứ đứng đây làm gì ?

- Được, cứ về trước đi, tôi về sau .

Vợ Thức ngoan ngoãn, về làng Yên Phú.

o0o0o0o

Tới nhà, gian nhà lụp xụp, ẩm thấp, tối tăm, chị phó Thức đứng ở ngưỡng cửa, ngắm cái cảnh nghèo khó mà đau lòng .

Lúc nhúc trên phản gỗ không chiếu, ba đứa con đang cùng khóc lóc gọi bu . Thằng Bò kêu gào đòi bú . Từ trưa đến giờ, nó chưa được tí gì vào bụng.

Cái Nhón vỗ em không nín cũng méu máo, luôn mồm bảo cái Bé:

- Mà đi tìm bu về để cho em nó bú .

Nhưng cái Bé không chịu đi, nằm lăn ra phản vừa chửi vừa kêu.

Chị phó Thức vội chạy lại ẵm con, nói nựng:

- Nao ôi ! Tôi đi mãi để con tôi đói, con tôi khóc.

Rồi chị ngồi xuống phản cho con bú . Song thằng Bò, ý chừng bú mãi không thấy sữa, nên mồm nó lại nhả vú mẹ nó ra mà gào khóc to hơn trước.

Chị Thức thở dài, hai giọt lệ long lanh trong cặp mắt đen quầng. Chị đứng dậy, vừa đi vừa hát ru con. Rồi lại nói nựng:

- Nao ôi ! Tôi chả có gì ăn, hết cả sữa cho con tôi bú !

Một lúc thằng bé vì mệt quá, lặng thiếp đi. Hai đứa chị, người mẹ đã đuổi ra đường chơi để được yên tĩnh cho em chúng nó ngủ .

Chị Thức lẳng lặng ngồi ôn lại cuộc đời đã qua. Bộ óc chất phát của chị nhà quê giản dị, không từng biết tưởng tượng, không từng biết xếp đặt trí nhớ cho có thứ tự. Những điều chị nhớ lại chen chúc nhau hỗn độn hiện ra như những hình người vật trên một tấm ảnh chụp. Một điều chắc chắn, chị ta nhớ ra một cách rành mạch, là chưa bao giờ được hưởng chút sung sướng thư nhàn như những người giàu có .

Năm mười hai, mười ba, cái đi Lạc, tên tục chị phó Thức, xuất thân làm phu hồ. Cái đời chị, nào có chi

lạ. Ngày lại ngày, tháng lại tháng, năm lại năm...

Năm chị mười bảy, một lần cùng anh phó Thức cùng làm một nơi, chị làm phu hồ, anh phó ngõa. Câu nói đùa đi, câu nói đùa lại, rồi hai người yêu nhau, rồi hai người lấy nhau.

Năm năm ròng trong gian nhà lụp sụp ảm thấp, tối tắm ở chân đê Yên Phụ, không có một sự gì êm đềm đáng ghi chép và hai cái đời trống rỗng của hai con người khốn nạn, càng khốn nạn khi họ đã đẻ luôn ba năm ba đứa con.

Lại thêm gặp buổi khó khăn, việc ít, công hạ, khiến hai vợ chồng loay hoay, chật vật suốt ngày này sang ngày khác vẫn không đủ nuôi thân, nuôi con.

Bỗng mùa nước mặn năm ngoái, bác phó Thức nghĩ ra được một cách sinh nhai mới. Bác vay tiền mua một chiếc thuyền nan, rồi hai vợ chồng ngày ngày chở ra giữa dòng sông vớt củi. Hai tháng sau, bác trả xong nợ, lại kiếm được tiền ăn tiêu thừa thãi.

Vì thế năm nay túng đói, vợ chồng bác chỉ mong chóng tới ngày có nước to.

Thì hôm qua, cái ăn, trời bắt đầu đưa đến cho gia đình bác.

Nghĩ đến đó, Lạc mỉm cười, se sẽ đặt con nằm yên trên cái tã, rồi rón rén bước ra ngoài, lên đê, hình như quả quyết làm một việc gì .

o0o0o0o

Ra tới đê, Lạc không thấy chồng đâu.

Gió vẫn to, vù vù gầm thét dữ dội và nước vẫn mạnh, réo ầm ầm chảy quanh như thác. Lạc ngược mắt nhìn trời; da trời một màu đen sẫm.

Chị đứng ngẫm nghĩ, tà áo bay kêu phàn phật như tiếng sóng vỗ mạnh vào bờ . Bỗng trong lòng nảy ra một ý tưởng, khiến chị hoảng hốt chạy vụt xuống phía đê bên sông.

Tới chỗ buộc thuyền, một chiếc thuyền nan, Lạc thấy chồng đương ra sức níu lại cái gút lạt. Chị yên lặng dăm dăm đứng ngắm đợi khi chồng làm xong công việc, mới bước vào thuyền hỏi:

- Mình định đi đâu ?

Thức trừng mắt nhìn vợ, cất tiếng gắt :

- Sao không ở nhà với con ?

Lạc sợ hãi ấp úng:

- Con... nó ngủ .

- Nhưng mình ra đây làm gì ?

- Nhưng mình định đem thuyền đi đâu ?

- Mình hỏi làm gì ? Đi về !

Lạc bưng mặt khóc. Thức cảm động :

- Sao mình khóc ?

- Vì anh định đi vớt củi một mình, không cho tôi đi .

Thức ngẫm nghĩ, nhìn trời, nhìn nước, rồi bảo vợ :

- Mình không đi được... nguy hiểm lắm.

Lạc cười:

- Nguy hiểm thì nguy hiểm cả . Nhưng không sợ, em biết bơi.

- Được !

Tiếng "được" lạnh lùng, Lạc nghe rùng mình. Gió thổi vẫn mạnh, nước chảy vẫn dữ, trời mỗi lúc một đen. Thức hỏi:

- Mình sợ ?

- Không.

Hai vợ chồng bắt đầu đưa thuyền ra giữa dòng, chồng lái, vợ bơi. Cố chống lại sức nước, chồng cho mũi thuyền quay về phía thượng du, nhưng thuyền vẫn bị trôi phăng xuống phía dưới, khi nhô, khi chìm, khi ẩn, khi hiện trên làn nước phù sa, như chiếc lá tre khô nổi trong vũng máu, như con muỗi mắt chết đuối trong nghiền son.

Nhưng nửa giờ sau, thuyền cũng tới được giữa dòng. Chồng giữ ghè lái, vợ vớt củi.

Chẳng bao lâu thuyền đã gần đầy, và vợ chồng sắp sửa quay trở vào bờ thì trời đổ mưa... Rồi chớp nhoáng như xé mây đen, rồi sấm sét như trời long đất lở.

Chiếc thuyền nan nhỏ, đầy nước, nặng trĩu. Hai người cố bơi nhưng vẫn bị sức nước kéo phăng đi...

Bỗng hai tiếng kêu cùng một lúc:

- Giời ôi !

Thuyền đã chìm. Những khúc củi vớt được đã nhập bọn cũ và lạnh lùng trôi đi, lôi theo cả chiếc thuyền nan mới sắp.

Chồng hỏi vợ:

- Mình liệu bơi được đến bờ không ?

Vợ quả quyết:

- Được !

- Theo dòng nước mà bơi... gồi lên sóng !

- Được ! mặc em !

Mưa vẫn to, sấp chóp vẫn dự Hai người tưởng mình sống trong vực sâu thăm. Một lúc sau, Thức thấy vợ đã đuối sức, liền bơi lại gần hỏi :

- Thế nào ?

- Được ! mặc em !

Vợ vừa nói buông lời thì cái đầu chìm lìm. Cố hết sức bình sinh, nàng lại mới ngoi lên được mặt nước. Chồng vội vàng lại cứu. Rồi một tay xốc vợ một tay bơi. Vợ mỉm cười, âu yếm nhìn chồng. Chồng cũng mỉm cười. Một lúc, Thức kêu:

- Mọi lăm rồi, mình vịn vào tôi, để tôi bơi ! Tôi không xốc nổi được mình nữa.

Mấy phút sau, chồng nghe chùng càng mỏi, hai cánh ta rã rời. Vợ khẽ hỏi:

- Có bơi được nữa không ?

- Không biết. Nhưng một mình thì chắc được.

- Em buông ra cho mình vào nhé ?

Chồng cười:

- Không ! cùng chết cả.

Một lát - một lát nhưng Lạc coi lâu bằng một ngày - chồng lại hỏi:

- Lạc ơi ? Liệu có cố bơi được nữa không ?

- Không !... Sao ?

- Không. Thôi đành chết cả đôi.

Bỗng Lạc run run khẽ nói:

- Thằng Bò ! Cái Nhón ! Cái Bé ! ... Không ... anh phải sống !

Thức bỗng nhẹ hẫng đi. Cái vật nặng không thấy bám vào mình nữa. Thì ra Lạc nghĩ đến con đã lẳng lẳng

buông tay ra để chìm xuống đáy sông, cho chồng đủ sức bơi vào bờ .

o0o0o0o

Dèn điện sáng rực xuống bờ sông. Gió đã im, sóng đã lặng. Một người đàn ông bế một đứa con trai ngời khóc. Hai đứa con gái nhỏ đứng bên cạnh. Đó là gia đình bác phó Thức ra bờ sông từ biệt lần cuối cùng linh hồn kẻ đã hy sinh vì lòng thương con.

Trong cảnh bao la, nước sông vẫn lãnh đạm chảy xuôi dòng.

Khái Hưng